

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์กรมควบคุมโรค ปีงบประมาณ 2554 – 2558 มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์กระบวนการนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ (2) ประเมินประสิทธิผลของยุทธศาสตร์กรมควบคุมโรค ปีงบประมาณ 2554-2558 และ (3) ความก้าวหน้าของการบรรลุวิสัยทัศน์กรมควบคุมโรค ภายในปี 2563 ประชากรที่ศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค และหัวหน้ากลุ่ม/ผู้ปฏิบัติงานยุทธศาสตร์และแผนงานของหน่วยงานในสังกัดกรมฯ กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 35 คน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมจากรายงานผลการดำเนินงาน และการศึกษาวิจัยของหน่วยงานต่างๆในสังกัดกรมฯ และการสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2558 – มกราคม พ.ศ. 2560 มีการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเนื้อหาและเชิงปริมาณโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์กับผลการปฏิบัติงาน ใช้หลักเกณฑ์ทางสถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า

(1) กระบวนการนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ผู้บริหารของกรมควบคุมโรคเป็นผู้นำที่มีความมุ่งมั่น (Assertive Leadership) ที่จะบรรลุวิสัยทัศน์ในการควบคุมโรคให้ทันต่อสถานการณ์ต่างๆ มีระบบการนำองค์กรและการวางแผนยุทธศาสตร์ รวมถึงมีการจัดองค์กร โครงสร้างของหน่วยงานที่รับผิดชอบงานตามยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน มีงบประมาณที่เพียงพอเพื่อพัฒนาการดำเนินงาน มีกระบวนการสื่อสาร ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ค่านิยม แก่ผู้บริหารและบุคลากร ซึ่งเกิดการรับรู้ และมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก มีกระบวนการถ่ายทอดเป้าหมายเพื่อนำสู่การปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลในระดับหน่วยงานอย่างชัดเจน จากกระบวนการดังกล่าวส่งผลให้ในปีงบประมาณ 2557 กรมฯได้รับรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ หมวด 1 ด้านการนำองค์กร และความรับผิดชอบต่อสังคม หมวด 2 ด้านการวางแผนยุทธศาสตร์และการสื่อสารเพื่อนำสู่การปฏิบัติ

(2) ประสิทธิภาพของแผนยุทธศาสตร์กรมควบคุมโรค ปีงบประมาณ 2554 - 2558 ในภาพรวมมีประสิทธิภาพในระดับสูง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 88.31

(3) ความก้าวหน้าในการบรรลุวิสัยทัศน์กรมควบคุมโรค ภายในปี 2563

- องค์กรชั้นนำระดับนานาชาติ พบว่า ผู้บริหารและนักวิชาการของกรมฯได้รับเชิญจากองค์การอนามัยโลกและหน่วยงานในระดับนานาชาติให้เป็นกรรมการต่างๆในเวทีระดับนานาชาติ เป็นที่ปรึกษา การให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคแก่ประเทศเพื่อนบ้าน และในปี 2557 กรมควบคุมโรคได้รับรางวัลบริการภาครัฐแห่งสหประชาชาติ รางวัลการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายผ่านนวัตกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่ากรมควบคุมโรคเป็นองค์กรชั้นนำระดับนานาชาติ

- ความเป็นเลิศทางวิชาการ พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่กรมฯ ดำเนินการเป็นไปตามมาตรฐานสากล ผลงานปีงบประมาณ 2558 ร้อยละ 96.34 สูงกว่าเป้าหมาย คือร้อยละ 90

- สังคมเชื่อถือและไว้วางใจ พบว่า เครือข่ายมีความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ของกรมฯ ผลงานปีงบประมาณ 2558 ร้อยละ 94.35 สูงกว่าเป้าหมาย คือ ร้อยละ 85 รวมทั้งประชาชนและเครือข่าย มีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของกรมควบคุมโรคอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ในกรณีที่มีการระบาดของโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง หรือโรคเมอร์ส (Middle East Respiratory Syndrome : MERS) กรมควบคุมโรคได้มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operations Center: EOC) และทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันควบคุมโรค ส่งผลให้ไม่พบการแพร่กระจายของเชื้อเมอร์สในประเทศไทย ทำให้ได้รับการยอมรับและชื่นชมจากองค์การอนามัยโลก

- การปกป้องประชาชนจากโรคและภัยสุขภาพ พบว่า การป้องกันควบคุมโรคที่เป็นพันธสัญญานานาชาติ โรคและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ โรคโปลิโอ โรคหัด โรคไข้มาลาเรีย โรคเรื้อน การยุติการถ่ายทอดเอชไอวีจากแม่สู่ลูก การบาดเจ็บทางถนน สามารถดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2558 จากที่กล่าวมาข้างต้นน่าจะกล่าวได้ว่ากรมควบคุมโรคมีความก้าวหน้าในการบรรลุวิสัยทัศน์ที่ประสบผลเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ที่กรมควบคุมโรคควรดำเนินการต่อไป คือ การพัฒนาระบบและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพให้มีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมความพร้อมรับมือโรคและภัยสุขภาพที่อาจก่อให้เกิดภาวะฉุกเฉิน การพัฒนากำลังคนด้านระบาดวิทยา การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศด้านข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในเชิงยุทธศาสตร์และการบริหารจัดการ การปรับปรุงกลยุทธ์ มาตรการต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลโดยให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคสู่ความเป็นเลิศ (Promotion & Prevention Excellence Strategic Plan) ระยะที่ 1 ปฏิรูประบบ (พ.ศ. 2560 –2564) และยุทธศาสตร์ชาติในระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) เพื่อให้ประชาชนได้รับการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพระดับมาตรฐานสากล ภายใน ปี 2579

Abstract

This study is a strategic plan evaluation of the Department of Disease Control for the fiscal year 2011-2015. The objectives are 1) To analyze the process of putting strategy into practice, 2) To evaluate the effectiveness of the Department of Disease Control strategy for the fiscal year 2011-2015, and 3) To evaluate the progress of achieving the Department of Disease Control's vision in the year 2020. The populations under the study consist of members of the management team of the Ministry of Public Health, Department of Disease Control, heads and members of the strategic and planning groups of the Department, and a selected sample group of 35 people. Both quantitative and qualitative data were collected. The majority of the obtained data is a secondary-type data which were collected from performance reports and research studies of various divisions under the Department of Disease Control and from in-depth interviews which had been collected from October 2015 to January 2016. Content and quantitative analyses on the data were done by comparative analyzing between the goals set forth in the strategic plan and the actual performance using descriptive statistics. The study showed that 1) With regard to the process of putting strategy into practice, we discovered that leaders of the Department of Disease Control are assertive and are committed to achieve visions of disease control for various situations in a timely manner. There exists organization leadership and strategic planning including a clear organization structure which responsible for planned strategies. There is enough operation budget. There is a communication process which is used to convey vision, mission, goals, values to both management and personnel which results in a high level of perception and understanding. There is a process to convey the set goals that leads to clear implementation, monitoring and evaluation at the organization level. As a result, the Department Disease Control received the Quality Award for Public Sector Management in the fiscal year 2014. Category 1: Corporate leadership and Social Responsibility and Category 2: Strategic Planning and Communication for Implementation. Next, 2) With regard to the effectiveness of

strategic plans of the Department of Disease Control for the fiscal year 2011-2015, overall, the effect was high with an average value of 88.31 percent. Last 3) For the progress in achieving the Department of Disease Control's visions as a leading international organization in the year 2020, the department's administrators and academics were invited by the World Health Organization and international agencies to serve as their committee members on the international stage. They also served as consultants in providing assistance in the field of disease prevention and control to neighboring countries. In 2014, the Department of Disease Control received a States Government Service award from the United Nation and an award for promoting participation in policy decision making through innovation which together indicated that the Department of Disease Control is an international leading organization. As for the academic excellence, the department has conducted activities that are in line with international standards. The result for the fiscal year 2015 was at 96.34 percent which was higher than the target of 90 percent. For the social aspect and trustworthiness, the department received high satisfaction from the public and its network members. In the fiscal year 2015, the department achieved the result of 94.35 percent which was higher than the target of 85 percent. In the case of the outbreak of Middle East Respiratory Syndrome: MERS disease, the Department of Disease Control established an Emergency Operations Center (EOC) and was responsible for formulating policies, strategies and measures to prevent and control the disease which led to no widespread of the MERS disease in Thailand and was well recognized and appreciated by the World Health Organization. For the protection of people from diseases and health hazards, the department succeeded in the disease prevention that is an international covenant, which covers diseases and health problems that are important issues such as polio, measles, malaria, leprosy, the ending mother-to-child HIV transmission, and road trauma, by achieving the set goals in 2015. From the above, It is possible to state that the Department of Disease Control has made real progress in achieve its visions and goals. However, the strategic challenge that the Department of Disease Control should continue is to develop support personnel and systems and to

achieve cooperation from all sectors in order to strengthen the disease control and health hazard prevention system. In particular, the preparedness for the disease and health hazard that may cause a state of emergency, the development of epidemiologist, the development of information technology for strategic decision making and management, and the development of effective strategies and measures which are consistent with the promotion and prevention strategic plan for excellence (Phase 1, System Reform (2017-2021) and National Strategy in 20 years (2017-2036) in order to provide people with an international standard level of disease prevention and health protection by the year 2036.